

ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΙΝ

ΤΟΥ

ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

ΠΟ πάντων άνομολογείται και ύπό πάντων πιστεύεται, ότι διά τής διορθώσεως, τήν όποίαν επέφερον ο Πάπας Γρηγόριος ο ΙΓ' εις τήν ήμερολόγιον του 'Ιουλιου Καίσαρος, τήν ύπό του 'Αλεξανδρινού μαθηματικού και άστρονόμου Σωσιγένους διορθωθέν και τήν όποιον άκολουθεί άπαρεγκλίτως ή 'Ορθόδοξος 'Ανατολική 'Εκκλησία, προέκυψεν ήμερολόγιον, τήν όποιον είναι τήν μόνον τέλειον, τήν μόνον όρθόν, τήν άμειπτον, τήν πάσας τās άνάγκας τής 'Εκκλησίας και πολιτείας θεραπεύσαν. Πάντες δε φρονούσιν, ότι επέστη ο καιρός να μεταρρυθμισώμεν τήν ήμερολόγιον και προτρέπουσιν άμα ήμās και κατηγορούσι τήν ήμών μωρίαν, άκολουθούντων εν ταίς άρχαίς του είκοστού αιώνας τήν σφαλερόν και ήμαρτημένον ήμερολόγιον, χωρίς κατά βέβαιον να έχωσι μελετήσῃ τούλάχιστον τήν έτερον. Πας έπομένως λόγος επί του θέματος τούτου θα ήτο περιττός και μάταιος και κενός, ο δε τολμήσων να φέρῃ επί τούτου τόν λόγον πρέπει να εκλέξῃ ή τόν Καιάδαν ή τήν Ταρπηλίαν πέτραν διότι ούκ έστι σωτηρία αυτών.

Εκ των συγχρόνων και ίδια εκ των ήμετέρων, έσοι ήσαντο του ζητήματος τούτου πάνυ επιπολαίως και άσταθμήτως κατεδίκανον τήν εν ισχύϊ ήμερολόγιον και παρεδέχθησαν τήν Γρηγοριανήν χωρίς κατά βέβαιον να μελετήσωσιν αυτό, χωρίς να γνωρίζωσιν αν υπάρχη διαφορά μεταξύ των δύο ήμερολογίων και που εκκειται αυτη, χωρίς να γνωρίζωσιν ότι τήν 'Ιουλιανήν ήμερολόγιον και αν καταδικασθή ύπό του κοινωνικού βίου και πέση εν άχρηστία, θα διατηρηθή ύπό τής χρονολογίας ως προς συγκρίσεως και αναγωγής, διότι είναι τήν μόνον τήν όποιον επαναφέρει τās μηνολογίας κατά τήν αυτην σειράν εν διαστήματι 28 ετών. 'Επειδή λοιπόν πολλοί προτρέπουσιν ήμās να δεχθώμεν τήν διορθώσιν του Γρηγορίου κατά τοσοῦτον μάλλον καθ' όσον αισθάνονται τήν έδαφος του ήμερολογίου τούτου διολοσθαινον και τήν τέλος τής βασιλείας αυτου εις τήν πρόθυρα, ως μη εκπληροῦντος τās άνάγκας του έμπορίου, δια τούτο αναγκάζομεθα να φέρωμεν τόν λόγον επί του θέματος τούτου, πρόθυμοι να υποστώμεν τόν από κρημού θάνατον. Θα προσπαθήσωμεν δε να αποδείξωμεν τοις τε ήμετέροις και τοις ξένοις ότι τήν Γρηγοριανήν ήμερολόγιον δεν είναι άπέρροια του μαθηματικού λογισμού και έπομένως δεν είναι τέλειον ότι ο Πάπας Γρηγόριος ο ΙΓ' έσφαλη εν τήν εκτιμήσει τής μετεμπίτσεως (διαφοράς των δύο ήμερολογίων). 'Επομένως θα καταδείξωμεν τοις ήμετέροις ότι αν επήλθεν ο καιρός προς μεταρρυθμισίαν του ήμερολογίου, δεν πρέπει άδασκάνιστως να δεχθώμεν τήν

διορθώσιν του Γρηγορίου αλλά τινά άλλην εκ των πολλών, από του μαθηματικού λογισμού άπορρέουσιν συνδυάζοντες πάντοτε τās έξαχόμενα του λογισμού προς τās άπαιτήσεις τής 'Εκκλησίας ήμών. ήτοι προς τήν στιγμήν τής έκρινής ίσημερίας και τόν έστραστισμόν του Πάσχα. Τέλος ότι ή μεταρρυθμισίς του ήμερολογίου δεν είναι μόνον έργον των μαθηματικών οὔτε των θεολόγων, αλλά άμφοτέρων.

Πεποθότες ότι συμβέλλομεν ελάχιστον εις τήν επίλυσιν τοιούτου σοβαρού θέματος παραχόμεθα εκ των στηλών του περιοδικού του ήμετέρου φίλου Σουλλόγου εις τήν ανακάλυψιν των περισμάτων τής ιδιαιτερίας ήμών μελέτης.

I

Μαθηματική αναζήτησις των κύκλων τής παρεμβολής.

Τό έτος σύγκειται εκ 365, 2421996 ήμερών ήτοι 365 ήμ. 5 ώρ. 48 λ. 46 δλ. 04, είναι δηλονότι αριθμός εκφραζόμενος με πολλά δεκαδικά ψηφία. 'Επειδή δε δεν είναι δυνατόν μετά τήν συμπλήρωσιν του πλήθους των ήμερών και των ώρων των εκφραζόμενων ύπό του αριθμού τούτου να αρχίζωμεν νέον έτος, διότι τότε ή αρχή του έτους θα συμπίπτῃ μετά πρῶτων των ώρων μιάς ήμέρας, δια τούτο οι άνθρωποι εξέλαβον αυτό συγκεκριμένον έξ άκεραίου αριθμού ήμερών και επεζήτησαν δια διαφόρων παρεμβολών να διατηρήσωσιν όσον τόν δυνατόν τήν αρχήν αυτου εν τή αυτη ώρῃ του έτους. Και ή επιτυχία του σκοπου τούτου εξαρτάται, ως επί τήν πολύ, εκ τής ευστύχου παρεμβολής των ήμερών εις τήν διάρκειαν του έτους. 'Η δε ευστύχος παρεμβολή δεν επιτυγχάνεται ειμή δια του μαθηματικού λογισμού.

'Η τιμή του έτους δεν απέχει πολύ των 365 ήμ. και 6 ώρων.

'Εν τῷ βίῳ εκτιμώντες αυτό εκ 365 ήμ. παρεμβέλλομεν καθ' έκαστον τέταρτον έτος μίαν ήμέραν οστέ κείμενον λάθος 1 ήμέραν εις διάστημα 128 ετών, ο δε ο δε τρόπος του λογίζεσθαι οὔτω τήν έτος ήτοι εν χρήσει από των αρχαιοτάτων χρόνων εν Αιγύπτῳ δια τήν ιερατικόν έτος. Προς διορθώσιν του λάθους τούτου ο Πάπας Γρηγόριος ο ΙΓ' διάταξε να αφαιρούνται 3 ήμ. επί πλέον εις διάστημα 400 ετών εν 63 ήμ. έπρεπε να αφαιρούνται εις διάστημα 384 ετών.

'Εάν όμως τρέψωμεν τόν αριθμόν 365,2421996 εις συνεχές κλάσμα και υπολογίσωμεν ειτα τās διάφορα άνηγμένα κλάσματα (réduites), θα εύρωμεν δια τήν έτος τās έπομένως τιμās :

$365\frac{1}{4}$ $365\frac{1}{4}$ $365\frac{7}{29}$ $365\frac{8}{33}$ $365\frac{31}{128}$ $365\frac{152}{545}$

'Εκ τούτων αι περιττές τάξεις, τιμῆς είναι μικρότεροι τής αληθοῦς τιμής του αριθμού 365,2421996, αι δε άρτίες τάξεις, μεγαλύτεροι. 'Εάν δε τρέψωμεν τās διάφορα ταῦτα κλάσματα εις δεκαδικόν, εύρίσκομεν, συγκρίνοντες αυτά προς τόν αριθμόν 365,2421996, και τήν λάθος.

Ότω λαμβάνοντες ως τιμήν του έτους 365 ήμέρας κείμενον λάθος 0,2421996 ήμ. ήτοι 5 ώρ. 48 λ. 46 δλ. 04 δηλ. μίαν ήμέραν περίπου εις 4 έτη.

Ἐάν δὲ λάβωμεν ὡς τιμὴν $365 \frac{1}{4} = 365,25$ ἡμ. κόμενον λάθος 0,0078004 ἡμ. καθ' ὑπεροχὴν, ἔπερ λάθος ἀνέρχεται εἰς 1 ἡμέραν ἐν διαστήματι 128 ἐτῶν.

Ἐάν δὲ λάβωμεν ὡς τιμὴν $365 \frac{7}{25} = 365,2413793$ ἡμ. κόμενον λάθος 0,0008203 ἡμ. καθὰ μείωσιν, ἔπερ λάθος ἀνέρχεται εἰς 1 ἡμ. εἰς 1450 ἔτη.

Ἐάν δὲ λάβωμεν ὡς τιμὴν $365 \frac{8}{33} = 365,242424$ ἡμ τότε κόμενον λάθος 0,0002246 ἡμ καθ' ὑπεροχὴν ἦτοι ἓξ ἡμέραν εἰς 4125 ἔτη περίπου.

Ἐάν ἐκτιμήσωμεν τὸ ἔτος ἐκ $365 \frac{31}{128} = 365,24210937$ ἡμ. τότε κόμενον λάθος 0,00009023 καθὰ μείωσιν. Τὸ λάθος τοῦτο εἶδει 1 ἡμέραν ἐν διαστήματι 11000 ἐτῶν περίπου.

Ἐάν τέλος λάβωμεν ὡς τιμὴν $365 \frac{132}{545} = 365,2422018$ ἡμ. τότε κόμενον καθ' ὑπεροχὴν λάθος 0,000022 ἡμ. ἔπερ ἀνέρχεται εἰς 1 ἡμέραν μετὰ 500,010 ἔτη.

Ἐμφανεία τῶν ἀνηγγμένων κλασμάτων. — Κύκλοι παρεμβολῆς. — Ἐθν ἀκολοιθιῶντα τοῖς διαφόροις κύκλοις παρεμβολῆς.

Αἱ τιμαὶ τῶν ἀνηγγμένων κλασμάτων παρέχουσι ἡμῖν τοὺς κύκλους τῆς παρεμβολῆς, δηλ. τὰς ἡμέρας τὰς ὅσας πρέπει νὰ παρεμβάλλωμεν καθὰ χρονικὰ διαστήματα διὰ τὰ διατηρήσωμεν καθὰ τὸ ἐπιπέδον τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους εἰς τὴν αὐτὴν πάντοτε ὥραν τοῦ ἔτους οὕτω ἢ τιμῇ 365 δεικνύει ὅτι ἀν θεωρήσωμεν τὸ ἔτος συγχεόμενον ἐκ 365 ἡμ μόνον, κόμενον λάθος 1 ἡμ εἰς διάστημα βραχύτερον τῶν 4 ἐτῶν. ἐπομένως 1460 ἀληθῆ ἔτη ἰσοδυναμοῦσι πρὸς 1461 πολιτικά. Τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ λογιζέειν τὸ ἔτος ἠκολούθησαν οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι, οὕτω δὲ ἢ ἀρχὴ τοῦ ἔτους αὐτῶν διήρχετο διὰ πασῶν τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους ἀγιάζουσα αὐτὰς

Τὸ κλάσμα $365 \frac{1}{4}$ δεικνύει ὅτι καθ' ἕκαστον τέταρτον ἔτος πρέπει νὰ παρεμβάλλωμεν 1 ἡμέραν κόμενους λάθος 1 ἡμ. εἰς 128 ἔτη Τὸν τρόπον τοῦτον ἠκολούθησαν οἱ ἱερεῖς τῶν Αἰγυπτίων καθὰ τὸ ἱερατικόν ἔτος. Τοῦτον ἐφήρμοσε καὶ ὁ Σωσιγένης εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν ἡμερολόγιον, τὸ ὅποιον ὡς ἐκ τοῦ προκαλέσαντος τὴν μεταρρύθμισιν ὠνεμάσθη ἰουλιανόν, χρῆσιν τοῦ ὁποίου ποιούμεθα ἀπὸ τοῦ 44ου π.Χ. ἔτους.

Τὸ κλάσμα $365 \frac{7}{25}$ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ παρεμβάλλωμεν 7 ἡμέρας ἐν διαστήματι 29 ἐτῶν, δηλαδή ἢ 7 ἐμβόλιμος ἡμέρα νὰ παρεμβάλληται εἰς τὸ 29ον ἔτος καὶ οὐχὶ εἰς τὸ 28ον. Κατὰ τὸν κύκλον τοῦτον 29 τροπικὰ ἔτη κόμενον 10592,0237884 ἡμέρας. 29 δὲ κοινὰ ἔτη μετ' ἑπτὰ ἐμβολίμων κόμενον 10592 ἡμέρας.

Τὸ κλάσμα $365 \frac{8}{33}$ δεικνύει ὅτι πρέπει νὰ παρεμβάλλωμεν 8 ἡμέρας ἐν διαστήματι 33 ἐτῶν ἦτοι ἢ ἐμβόλιμος ἡμέρα πρέπει νὰ παρεμβάλληται καθ' ἕκαστον 33ον ἔτος. Κατὰ τὸν κύκλον τοῦτον 33 τροπικὰ ἔτη κόμενον 12052,99 ἡμέρας, 33 δὲ κοινὰ μετ'

ὀκτὼ ἐμβολίμων κόμενον 12053 ἡμ. Το σύστημα τοῦτο ἠκολούθησαν οἱ Πέρσαι διὰ τὸ πολιτικὸν αὐτῶν ἔτος ἀπὸ τοῦ 1029.

Τὸ κλάσμα $365 \frac{31}{128}$ δεικνύει ὅτι πρέπει νὰ παρεμβάλλωμεν 31 ἡμέρας ἐν σειρᾷ 128 ἐτῶν, ἦτοι τὸ 128 ἔτος τοῦ κύκλου τοῦτου νὰ θεωρηθῆ κοινόν. Κατὰ τὸν κύκλον τοῦτον 128 τροπικὰ ἔτη κόμενον 46751,001 ἡμ. 128 δὲ κοινὰ μετ' 31 ἐμβολίμων κόμενον 46751 ἡμ. Τὸν κύκλον τοῦτον πρότεινε τὸ πρῶτον ὁ Γερμανὸς ἀστρονόμος Mädler τῷ 1863 ὡς μέσον συνεννόησεως τῆς Ὁρθοδόξου καὶ Λατινικῆς Ἐκκλησίας, ἐφήρμοσε δὲ εἰς τὸ Τουρκικὸν πολιτικὸν ἔτος ἢ Α. Ε. ὁ Γαζῆ Μουχτάρ Πασᾶς Μεγας Ἀρμοστής τῆς Τουρκίας ἐν Αἰγύπτῳ.

Τέλος τὸ κλάσμα $365 \frac{132}{545}$ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ παρεμβάλλωμεν 132 ἡμ. ἐν διαστήματι 545 ἐτῶν ἢ μάλλον 528 ἡμέρας ἐν διαστήματι 2180 ἐτῶν, ἦτοι μετὰ 33 βίσεκτα ἔτη θὰ ἀκολουθῶμεν 7 κοινὰ καὶ τὸ 8ον θὰ θεωρηθῆ ἐμβόλιμον μέχρι τῆς συμπληρώσεως τῶν 2180 ἐτῶν, ὅποτε καὶ τὸ 2180ον ἔτος πρέπει νὰ θεωρηθῆ κοινόν. Κατὰ τὸν κύκλον τοῦτον 2180 ἔτη τροπικὰ κόμενον 796.227,99 ἡμ. ἐν ᾧ 2180 κοινὰ μετὰ 528 ἐμβολίμων ἡμερῶν κόμενον 796.228 ἡμέρας. Τὸν κύκλον τοῦτον οὐδεὶς μέχρι τοῦδε πρότεινε, δύναται ὅμως νὰ ἐφαρμοσθῆ ὑπ' ἡμῶν ἐν τῷ μέλλοντι, διότι περιορίζει ἐντός στενωτέρων ὁρίων τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν, τὴν στιγμὴν τῆς ὁποίας περὶ πολλοῦ ποιεῖται ἢ ἡμέτερα Ἐκκλησία.

Ὁ κύκλος τοῦ Γρηγορίου. — Ὁ Πάπας Γρηγόριος ὁ ΙΓ'. δεχθεὶς 97 ἐμβόλιμα ἐν διαστήματι 400 ἐτῶν, ἐδέχθη τὸ πλαστὸν κλάσμα $365 \frac{97}{400}$. Ἐκ τῆς μαθηματικῆς ταύτης ἐπισκοπῆσεως φαίνεται ὅτι ὁ κύκλος οὗτος δὲν εἶναι ἀπόρροια μαθηματικοῦ λογιμοῦ.

Τὸ κλάσμα $\frac{97}{400}$ κεῖται μεταξὺ τῶν δύο ἀνηγγμένων κλασμάτων $\frac{1}{4}$ καὶ $\frac{7}{25}$ ὃν μικρότερον τοῦ πρώτου κατὰ $\frac{87}{11600}$ καὶ μεγαλύτερον τοῦ 2. κατὰ $\frac{13}{11600}$. Καίτοι δὲ εἶναι μικρότερον τοῦ πρώτου, οἱ ἔροι αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀπλούστεροι κατὰ τι θεώρημα τῶν συνεχῶν κλασμάτων. Τρέποντες καὶ τοῦτο εἰς συνεχῆ κλάσμα εὐρίσκομεν ὡς πρῶτον ἀνηγγέμενον $\frac{1}{4}$ ὡς δευτέρον δὲ τὸ $\frac{8}{33}$ καὶ ὡς τρίτον τὸ δοθέν κλάσμα $\frac{97}{400}$. Ἐπομένως τὸ κλάσμα τοῦτο πλησιάζει μάλλον πρὸς τὸ κλάσμα $\frac{8}{33}$ διαφέρον αὐτοῦ καθ' ὑπεροχὴν κατὰ 0 000076 ἡμ. Κατὰ τὸν κύκλον τοῦτον 400 τροπικὰ ἔτη κόμενον 146096 879 ἡμ. ἐν ᾧ 400 κοινὰ μετὰ 97 ἐμβολίμων κόμενον 146097 ἡμ. Ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν δύο κύκλων βλέπομεν ὅτι τὸ Περσικὸν πολιτικὸν καίπερ ἔχον βραχύτερον κύκλον παρεμβολῆς τοῦ Γρηγοριανοῦ, παρέχει ἐν τούτοις μεγαλύτεραν ἀκρίβειαν.

Σ υ μ π ε ρ α σ μ α. — Ἐάν πρόκειται νὰ ἐπιφέρωμεν τροποποιήσιν τινα εἰς τὸ ἡμέτερον ἡμερολόγιον, πρέπει νὰ ἐκλέξωμεν διὰ τὰ ἐμβόλιμα ἔτη μετὰ τὸ 3ου 4ου καὶ 5ου κύκλου τῆς παρεμβολῆς. Ἐκ τῶν τριῶν τούτων κύκλων δέον νὰ ἀπορρίψωμεν τὸν 3ον διότι ἔχει βίσεκτα ἔτη καὶ περιττοὺς ἀριθμούς, τὰ πολλαπλάσια τοῦ 33, ἐπομένως πρέπει ἢ

ἐκλογῇ ἡμῶν νὰ στραφῇ εἰς τὸν ἕτερον τῶν δύο τελευταίων κύκλων.

Πρὸ πάσης ὁμῶς ἐκλογῆς δεόν νὰ λάβωμεν ὑπ' ἄψιν καὶ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν.

II

Οἱ κύκλοι τῆς παρεμβολῆς καὶ ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία.

Τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ ἡμερολογίου ἐπεζητήτησαν οἱ ἄνθρωποι ὅχι τόσον διὰ τὴν διαφορὰν πρὸς τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, τὴν ὁποῖαν ἐπέφερε τὸ μῆκος τοῦ ἰουλιανοῦ ἔτους, ὅσον διὰ τὴν στιγμήν τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας, ἢ ὁποῖα ἦτο στενωτάτα συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα. Καὶ νῦν εἰ πάσα μελετωμένη μεταρρύθμισις πρέπει νὰ γίνηται ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς προρρηθείσης ἑορτῆς.

Ἀπὸ τοῦ μεσαίωνος καὶ τῆς ἀναγεννήσεως πολλοὶ σοφοὶ καὶ ἐκ τῶν ξένων καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐπεζητήτησαν τὴν διόρθωσιν τοῦ κακοῦ, διότι ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία εἶχε μεταπέση ἀπὸ τῆς 21ης, στιγμῆς καθ' ἣν συνέβαινε αὕτη τῷ 325 μ. Χ. καὶ εἶχεν ἐπισθητικῶς ἀπομακρυνθῆ ἀπ' αὐτῆς, ὥστε ἡ διώρθωσις νὰ φανῇ ἀναγκαιοτάτη. Δυσὶν θάτερον, ἢ ἔπρεπε νὰ ἐμμένωμεν τῇ ἀρχαίᾳ συνθεῖσιν καὶ νὰ ἐπαναφέρωμεν τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν εἰς τὴν 21ην Μαρτίου καὶ ἐπομένως νὰ ἐρτάζωμεν τὸ Πάσχα μετὰ τὴν πρώτην πανσέληνον, ἢ ὁποῖα γίνεται μετὰ τὴν 21ην Μαρτίου καὶ ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἢ νὰ ἐορτάζωμεν τὸ Πάσχα τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν πανσέληνον τὴν συμβαίνουσαν μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν, οἷανδήποτε μηνολογίαν καὶ ἂν ἔφερον αὕτη. Τὴν πρώτην γνώμην παρεδέξατο ὁ Πάπας Γρηγόριος τὴν δὲ δευτέραν προέτεινε ὁ Νικηφόρος Γρηγοράς. Οὗτος βλέπων εἶτι ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος δὲν συνήνεσε νὰ ἀφαιρηθῶσι δύο ἡμέραι ἀπὸ τοῦ μηνὸς Μαρτίου διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ ἰσημερία εἰς τὴν καθιερωθεῖσαν μηνολογίαν τῆς 21ης Μαρτίου προέτεινε νὰ ἐορτάζηται τὸ Πάσχα καὶ μετὰ τὴν πανσέληνον τὴν συμβαίνουσαν μετὰ τὴν 17 Μαρτίου. Ἀλλὰ καὶ ἡ πρότασις αὕτη δὲν ἐγένετο ἀποδεκτή.

Ἡ γνώμη λοιπὸν τῆς Ἀγιοτάτης καὶ Καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας εἶναι νὰ ἐπαναφέρωμεν τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν εἰς τὴν 21ην Μαρτίου ὡς συνέβαινε καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Ὅτε τῷ 45ῳ μ. Χ. εἶτι ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ, ὑπατοῦ ἀρχιερεῦς τοῦ Ρωμαϊκοῦ ἔθνους γενόμενος, ἀνέλαβε καὶ τὴν διόρθωσιν τοῦ Ρωμαϊκοῦ ἡμερολογίου, μετακάλεσατο ἐξ Ἀλεξανδρείας τὸν Σωσιγένη. Καὶ εἰς τοῦτον μὲν ἀνέθηκε τὴν διόρθωσιν τοῦ ἡμερολογίου εἰς δὲ τὴν γραμματέα Φλάβιον τὴν τοῦ ἑορτολογίου. Τὸ Ρωμαϊκὸν ἡμερολόγιον εἶχε περιέλθῃ ἕνεκα τῆς ἄλιγωφίας τῶν ποντιφικῶν εἰς οἰκτρὰν κατάστασιν, ὥστε αἱ ἑορταὶ τοῦ θέρους ἐορτάζοντο τὸ φθινόπωρον αἱ δὲ τοῦ χειμῶνος τὴν ἀνοιξιν. Ὡς ἐκ τούτου διὰ νὰ

ἐπαναφέρῃ τὰς ἑορτάς εἰς τὰς οἰκείας ὥρας, παρεπέβαλεν 90 ἡμέρας. Ἴνα δὲ μὴ μεταπίπτῃ ἡ ἰσημερία κατὰ μίαν ἡμέραν ἀνὰ 4 ἔτη ὡς συνέβαινε εἰς τὸ πολιτικὸν αἰγυπτιακὸν ἡμερολόγιον, ἐδαχθῆ τὴν πρότασιν τοῦ Σωσιγένου ἀνὰ πᾶν τέταρτον συμπληρωμένον ἔτος (quarto quoque anno perfecto) (1) νὰ προστίθεται μία ἡμέρα.

Ὁ Σωσιγένης δεχόμενος τὸ ἔτος ἐκ 365 ἡμ. καὶ 6 ὥρῶν περίπου ἐγνώριζεν ὅτι ἔκαμνε λάθος τι, διότι τὸ μῆκος τοῦ ἔτους εἶχεν ὀρθῶς ὑπὸ τοῦ Ἰππάρχου (150 π.Χ.) βραχύτερον τῶν 365 ἡμ. καὶ 6 ὥρῶν κατὰ $\frac{1}{300}$ τῆς ἡμέρας ἦτοι ἐκ 365 ἡμ. 5 ὥρ. 55 λ. 14 δλ. (2).

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς λοιπὸν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία μετέπιπτε τεκτικῶς κατὰ τὴν 1 ἡμέραν ἐν διαστήματι 123 ἔτων ἐπομένως κατὰ 3 ἡμέρας περίπου μέχρι τοῦ 325 μ.Χ. (3) Ἡ μετάπτωσις αὕτη τῆς ἰσημερίας οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην προξένησεν ἐντόπωσιν οὐδὲ τὴν προσηχὴν τῶν ἀνθρώπων προσέλευσεν. Ἐν ᾧ δὲ ἠκμαζεν ἡ περικλήσις Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς, οὐδεμίᾳ φωνῇ ὑψώθη περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας εἰς τὴν 21 Μαρτίου οὔτε διὰ τὴν μονιμοποίησιν αὐτῆς ἐντὸς στενωτάτων ὁρίων λόγος ἐγένετο. Ὅτε ὁμῶς ἡ Α' ἐν Νικαίᾳ Συνόδος σκεψομένη καὶ περὶ τοῦ Πιτχ. ὤκειν ἡ ἑορτὴ αὕτη νὰ ἐορτάζηται μετὰ τὴν πρώτην Κυριακῇ, ἢ ὁποῖα ἀκολουθεῖ μετὰ τὴν πανσέληνον τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας, ἢ ὁποῖα συνέβαινε τῇ 21ῃ Μαρτίου, ἢ τήρησις τῆς στιγμῆς τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας ἐπεβέλλετο πλέον καὶ ὁ Χριστιανικὸς κόσμος ἐπέστηρε αὐτὴν καὶ ἐζήτησεν, ὅτε αὕτη ἀπεμακρυνθῆ κατὰ πολὺ, νὰ τὴν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν καθιερωθεῖσαν θέσιν.

Ἀπὸ τῶν μέσων τῆς XIII ἑκατονταετηρίδος ἤρξαντο ἀπόπειραι περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας καὶ διορθώσεως τοῦ ἡμερολογίου μέχρι τέλους τῆς XVI ὁπότε ὁ Πάπας Γρηγόριος ὁ ΙΓ' (Ugo Buoncompagno) ἐπέφερε τὴν γνωστὴν διόρθωσιν, ἀραιρέσας 10 ἡμέρας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1582 καὶ διατέρας ὅπως ἡ ὑστερικὴ τῆς 4 Ὀκτωβρίου 1852 ἐοικασθῆ 15. Κατὰ τὴν διόρθωσιν ταύτην ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία τῷ 1853 συνέβη τῇ 21 Μαρτίου ἐν ᾧ ἄλλως θὰ συνέβαινε τῇ 11ῃ 5 ὥρ. 51 λ. 44 δλ.

Ἡ ἐπιθυμία τοῦ Πάπᾳ ἦτο νὰ ἐπανέλθῃ ἡ ἰσημερία εἰς τὴν 21ην Μαρτίου, ὅπως συνέβαινε καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου. Τοῦτο τοῦλάχιστον λέγει ἐν τῇ βούλλᾳ αὐτοῦ «Inter gravissimas».

« Ut in posterum æquinoctium . . . nunquam » dimoveatur . . . Quo igitur vernum æquinoctium, quod a patribus concilii nicœni ad » XII Cal. Aprilis (21 Martis) fuit constitutum, » ad eandem sedem restituatur præcipimus et » mandamus. καὶ κατωτέρω Deinde ne in postea-

(1) (Mac. Satur. Cap. 14).

(2) H. Faye: Cours d'Astronomie Τόμ. II σελ. 49.

(3) Ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία τῷ 44 π.Χ. συνέβη ἀκριβῶς τῇ 23 Μαρτ. 0 ὥρ. 37 λ. 44 δλ. Τῷ δὲ 325 μ.Χ. τῇ 20 Μαρτ. 9 ὥρ. 46 λ. 18 δλ. μ.χ. Παρισίων.

» rum a XII cal. Aprilis (21 Martis) æquino-
 » ctium recedat, statuimus». ἴτοι « ἵνα εἰς τὸν
 » ὕστερον χρόνον ἡ ἰσημερία . . . οὐδέποτε ἀπομακρύ-
 » νηται . . . ἔπου λοιπὸν ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία, ἥτις ἀπὸ
 » τῶν πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου κατὰ τὴν 12
 » τῶν καλενδῶν τοῦ Ἀπριλίου (21 Μαρτίου) ὤρισθη
 » κατὰ ταύτην νὰ ἀποκατασταθῆ παραδεχόμεθα καὶ
 » παραγγέλλομεν . . . Ἐπειτα ἵνα μὴ εἰς τὸν ὕστερον
 » χρόνον ἀπὸ τῆς 12 τῶν καλενδῶν τοῦ Ἀπριλίου (21
 » Μαρτίου) ἡ ἰσημερία ἀναχωρήσῃ, ὀρίζομεν ».

Ἐκ τῶν χωρίων τούτων τῆς βούλλας περιτράνωσ
 καταφαίνεται ὅτι ὁ Πάπας Γρηγόριος ἐζήτησε νὰ πα-
 ριώσῃ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν εἰς τὴν 21ην Μαρτίου.
 Τοῦτο ὅμως δὲν κατώρθωσεν, ὡς θὰ ἀποδείξωμεν
 κατωτέρω ἐξετάζοντες τὰς ἰσημερίας ἀπὸ τῆς μεταρ-
 ρυθμίσεως τοῦ ἡμερολογίου ἴτοι ἀπὸ τοῦ 1852 μέχρι
 τοῦ 1987 δηλ. ἐπὶ σειρὰν 406 ἐτῶν. Ὅχι μόνον τοῦτο
 ἀλλὰ θὰ δεῖξωμεν ὅτι ὁ Πάπας Γρηγόριος ἐσφαλῆ δε-
 χθεὶς ὡς μετέμπτωσιν (διαφορὰν τῶν ἡμερολογίων)
 10 ἡμέρας. Διὰ νὰ μείνῃ ἡ ἰσημερία ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
 εἰς τὴν 21ην Μαρτίου, ἔπρεπε νὰ λάθῃ 11 ἡμέρας ὡς
 μετέμπτωσιν. Καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ μέγιστον μειονέ-
 κτημα τῆς Γρηγοριανῆς μεταρρυθμίσεως. Ἐπομένως
 ἐάν ποτε ἡ ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκ-
 κλησία ζητήσῃ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 XX αἰῶνος νὰ ἐπαναφέρῃ καὶ αὐτὴ
 τὴν ἰσημερίαν εἰς τὴν 21 Μαρτίου,
 πρέπει νὰ ἀφαιρέσῃ 14 ἡμέρας καὶ
 οὐχί 13, ὡς λογίζομεθα διὰ τὴν δια-
 φορὰν τῶν δύο ἡμερολογίων.

* *

Ὅπως πάσα μεταρρύθμισις οὕτω καὶ ἡ τοῦ Γρηγο-
 ρίου εὔρε πολλοὺς πολεμίους τὸν Mœstlin, Scaliger,
 Viète καὶ ἄλλους. Πάντων δεινότεροι ἦσαν ὁ Bian-
 chini κληρικὸς τοῦ κλίματος τῆς Παλαιᾶς Ρώμης καὶ
 ὁ Ἰάκωβος Cassini ἀστρονόμος Διευθυντῆς τοῦ Ἀστε-
 ροσκοπεῖου τῶν Παρισίων ὁ τελευταῖος οὗτος ἀπέδει-
 ξεν ὅτι διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως ταύτης ἡ ἑαρινὴ ἰση-
 μερία πίπτει μεταξύ τῆς 19ης Μαρτίου 4 μ. μ. καὶ
 τῆς 21ης Μαρτίου 9 μ. μ. ἀλήθους χρόνου Παρισίων
 καὶ ἐπομένως ἡ μεταρρύθμισις δὲν ὑπῆρξεν ἐπιτυχῆς,
 ὡς μὴ ἐκπληροῦσα τὸ ζητούμενον.⁽¹⁾

Θελήσαντες δὲ νὰ ἴδωμεν καὶ κατὰ ποῖα ἔτη ἔπεσεν
 ἡ ἰσημερία τῆ 19η Μαρτίου ὑπελογίσασμεν διὰ τῶν τύ-
 πων τοῦ Largeteau⁽²⁾ τὰς σιγμὰς τῆς ἑαρινῆς ἰσημε-
 ρίας ἀπὸ τοῦ 1582 μέχρι τοῦ 1987. Εὗρομεν δὲ ὅτι
 τῷ 1696 ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία συνέβη τῆ 19 Μαρτίου

(1) Mémoires de l'Académie des Sciences Tome VIII
 σελ. 356.

(2) Περί τῶν πινάκων τούτων τοῦ Largeteau λέγει ὁ
 Biot: «Les équinoxes et les solstices, calculés avec les
 Tables abrégées, ne pensent pas différer de plus de 25 mi-
 nutes de ceux qui donnerait le calcul complet des lieux du
 soleil fait avec les tables de Delambre, et en adoptant les
 formules de précession de la Mécanique céleste. (Biot: traité
 d'Astronomie Physique Tόμ. 5 σελ. 523).

(ν. ἡ.) τῆ 3 ὥρα 14 λ. 1852. μέσου χρόνου Παρισίων
 ἔπως ὤρισεν ὁ Cassini.

Ἐκ τῆς ἐργασίας ἡμῶν ταύτης προέκυψεν ὅτι ἡ ἑα-
 ρινὴ ἰσημερία συνέβη

τῆ 19 Μαρτίου	23	φορὰς
» 20 »	271	»
» 21 »	112	»

ἴτοι ἐκτὸς τῆς 21 Μαρτίου καὶ μάλιστα δύο ἡμέρας
 πρὸ αὐτῆς 294 φορὰς. Ἄρα ἡ διόρθωσις τοῦ Γρηγο-
 ρίου δὲν ἐθεράπευσε πρὸς τὴν ἀνάγκην τῆς Ἐκ-
 κλησίας.

Ἐάν ὅμως ὁ Γρηγόριος ἐδέχετο ὡς μετέμπτωσιν 11
 ἡμέρας τότε ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία θὰ συνέβαινε

τῆ 20 Μαρτίου	23	φορὰς
» 21 »	271	»
καὶ τῆ 22α »	112	»

ἴτοι τὴν 21 Μαρτίου καὶ μίαν ἡμέραν μετ' αὐτὴν 383
 φορὰς πρὸ αὐτῆς δὲ μόνον 23 φορὰς ἐπομένως ἡ γνώμη
 τῆς Ἐκκλησίας θὰ ἐξεπληροῦτο. Ἐνεκα τούτου εἴ-
 πομεν ἀνωτέρω ὅτι ὁ Πάπας Γρηγόριος ἐ-
 σφαλῆ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς μετεμ-
 πτώσεως.

Ἐάν ὅμως δεχθῶμεν τὸν κύκλον $31/138$ καὶ μετέμ-
 πτωσιν 11 ἡμ. τότε ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία θὰ συνέβαινε

τῆ 20η Μαρτίου	60	φορὰς
» 21η »	305	»
καὶ τῆ 22α »	41	»

ἴτοι 346 φορὰς τῆ 21 Μαρτίου καὶ μετ' αὐτὴν, 60 δὲ
 μόνον πρὸ αὐτῆς.

Ἐάν δὲ τέλος δεχθῶμεν τὸν κύκλον $132/545$ καὶ
 $528/2180$ καὶ μετέμπτωσιν 11 ἡμέρας ἡ ἑαρινὴ ἰσημε-
 ρία θὰ συνέβαινε:

τῆ 20 Μαρτίου	90	φορὰς
» 21 »	293	»
καὶ » 22 »	22	»

ἴτοι 316 φορὰς τῆ 21 Μαρτίου καὶ μετ' αὐτὴν 90 δὲ
 φορὰς πρὸ αὐτῆς. Ὁ κύκλος οὗτος καίτοι φαίνεται
 μειονεκτῶν τοῦ προηγουμένου ἔχει τὸ πλεονέκτημα νὰ
 περιορίζῃ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν στενώτερον μεταξύ τῆς
 20ης καὶ 21ης Μαρτίου, ἔπως συνέβαινε καὶ τῷ 325
 μ.χ. Τῷ ὄντι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 1ου αἰῶνος ἡ
 ἑαρινὴ ἰσημερία συνέβη

τῆ 19η Μαρτίου	20	φορὰς.
» 20η »	77	»
» 21η »	3	»

ἀπὸ δὲ τοῦ 287 μέχρι τοῦ 300 ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία συνέβη

τῆ 20 Μαρτίου	10	φορὰς
» 21 »	4	»

Ἐπομένως δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν μετὰ βεβαιότη-
 τος μεγάλης ὅτι ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία κατὰ τὸν
 αἰῶνα τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἴτο ἡ
 20 Μαρτίου.

* *

Περὶ τῶν ἐν χρόνῳ ἡλιακῶν ἡμερολογίων. —
 Ἐκτὸς τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου, τῶν
 ὁπίων ἡ λειτουργία, ἡ διαρῆσις εἰς μῆνας καὶ ἡ δια-

νεμή τῶν ἡμερῶν εἶναι γνωστή, εἶναι ἐν χρήσει καὶ τὸ ἐπέμμενα πολιτικὰ ἡμερολόγια (1).

1ον Τὸ Περσικόν. Τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ 12 μηνῶν ἐχόντων 30 ἡμέρας καὶ ἐκ 5 ἐπαγομένων, ὅταν τὸ ἔτος εἶναι κοινόν, ἢ ὅταν εἶναι ἐμβόλιμον, αἱ ὁποῖαι προστίθενται εἰς τὸ τέλος τῶν 360 ἡμερῶν, ὅπως ἐγένετο εἰς τὸ ἀρχαῖον Αἰγυπτιακὸν καὶ τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖσιν σήμερον ἐπι οἱ Κέπτοι. Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους γίνεται τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας, οἱ δὲ μῆνες αὐτοῦ φέρουσι τὰ ὄνοματά τῶν ἀρχαίων περσικῶν μηνῶν εἰς τὰ ὅποια προστιθεταὶ τὸ ὄνομα τοῦ συστήσαντος τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο Σάχου Τζελάλ-Ἐδδίν Ἡρξάτο δὲ λειτουργοῦν τῇ Παρασκευῇ 9 Ραμαδὰν τοῦ 471 ἀπὸ Ἑγείρας. Διὰ τὰ ἐμβόλιμα ἔτη ἀκολουθεῖ τὸν κύκλον παρεμβολῆς $\frac{8}{33}$.

2ον Τὸ Τουρκικόν. Τὸ τουρκικὸν πολιτικὸν ἔτος τὸ ὑπὸ τοῦ Γαζή Μουχτάρ Πασσᾶ προταθὲν πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ἄλλου ἀτελοῦς πολιτικοῦ ἡμερολογίου «Μαλιέ» καθ' ἡμέρας ἀποτελεῖται ἀπὸ 12 μηνῶν ἐχόντων 30 ἢ 31 ἡμέρας. Οἱ μῆνες διχρέθησαν εἰς τέσσαρας τριάδας ἀναλόγως τῶν 4 ὡρῶν τοῦ ἔτους, τῶν ὁπερὶν φέρουσι καὶ τὰ ὄνοματά. Ἐκάστος μῆν ἐκάστης τριάδος φέρει τὸ τακτικὸν αὐτοῦ ἀριθμητικόν. Ἐχουσι δὲ οἱ δώδεκα μῆνες τὰ ἐπέμμενα ὄνοματά καὶ πλήθος ἡμερῶν:

I Μετωπρινὸς 30 ἡμ.	I Ἑαρινὸς 31 ἡμ.
II » 30 »	II » 31 »
III » 30 »	III » 31 »
I Χειμερινὸς 30 »	I Θερινὸς 31 »
II » 30 »	II » 31 »
III » 30 »	III » 30 ἢ 31 ἡμ.

Ὡς ὄργη τοῦ ἔτους ἐλήφθη ἡ μετωπρινὴ ἰσημερία διότι οὗτ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰσῆλθεν ὁ ἱερωτὴς τῆς Μωμεθανικῆς θρησκείας Μωάμεθ ἐνδέξως εἰς Μεδίαν καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἤρξαντο χρονολογεῖντες οἱ μωαμεθανοὶ ἀπὸ Ἑγείρας. Διὰ τὰ ἐμβόλιμα ἔτη ἀκολουθεῖ τὸν κύκλον τῆς παρεμβολῆς $\frac{31}{128}$ ἔ.

(1) Τὰ μωαμεθανικὰ κράτη διὰ τὰς πολιτικὰς αὐτῶν ἀνάγκας μεταχειρίζονται τὸ ἡλιακὸν ἔτος οὕτω ἐν Περσίᾳ ὁ Σελτζικίδης Σουλτάνος Τζελάλ-Ἐδδίν Μέλεκ Σαχμπίν Αλπ ἀρσλάν συνεχάλσας συμβούλιον ἐξ ἑκτῶ διασήμων ἀνδρῶν μεταξὺ τῶν ὁπερὶν ὁ Ὅμαρ ἐλ Χαγιάμ καὶ ὁ Ἄμπτ' ἔρροχμάν ἐλ Χαζίμ καὶ ὤρισαν τὸ μέχρι σήμερον ἀκολουθούμενον πολιτικὸν ἡλιακὸν ἔτος. οἱ Τοῦρκοι εἶχον ἐν χρήσει τὸ ἔτος Μαλιέ τὸ ὅπερον συνεστήθη ὑπὸ τοῦ Ἀμπασόδου Χαλίφου Ταγῆ λίλλάχ ἀνεληθέντος τὸν θρόνον τῷ 363 ἔτει ἀπὸ Ἑγείρας (973 μ. χ.). Ἦρχετο τῇ πρώτῃ Μαρτίου ὅπως παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις. οἱ ἔμηνες ἔφερον μὲν ἄλλα ὄνοματά εἶχον ὁμοίως τὸ αὐτὸ πλῆθος τῶν ἡμερῶν. Τὸ ἐλαττωματικὸν τοῦτο ἡμερολόγιον ἐγκατελήφθη τῷ 1871, ἀντικαταστάθη ὑπὸ τοῦ ἡλιακοῦ τῆς ἐγείρας ἡμερολογίου. Ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ τὴν κατάρτησιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἐπεισοῦτο χρῆσιν μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων τοῦ κοπιτικοῦ ἔτους εἴτα ἀντικατέστησαν αὐτὸ ὑπὸ τοῦ Γρηγοριανοῦ. Ἐν Συρίᾳ καὶ Βαγδάτῃ μεταχειρίζονται κατ' ἀρχὰς τὴν χρονολογίαν τῶν Σελευκιδῶν ἔπειτα τὴν τοῦ Yesdidjerde καὶ τέλος τὸ ἔτος Μαλιέ (διὰ πλείστας πληροφορίας ἐπιθι Ghazi Ahmed Moukhtar Pacha: La réforme du Calendier.)

πομένως πᾶν ἔτος διαιρούμενον διὰ 4 καὶ μὴ διαιρούμενον διὰ 128 εἶναι ἐμβόλιμον πᾶν δὲ ἔτος μὴ διαιρούμενον διὰ 4 ἀλλὰ διαιρετὸν διὰ 128 εἶναι κοινόν.

Ὁ Γαζή Μουχτάρ Πασσᾶς ἐκάλεσε τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο «ἡλιακὸν τῆς Ἑγείρας» καὶ ἀνήγαγε τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἑγείρας. Αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν Δευτέραν 8 Ραμπῆ ἄουαλ καὶ πρὸς τὴν 20ὴν Σεπτεμβρίου 622 μ. Χ. κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον.

3ον Τὸ ἡμερολόγιον τῆς Ἀστρονομικῆς Ἑταιρείας τῆς Γαλλίας. Τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον, πολὺ δὲ ἐλιγώτερον τὸ Ἰουλιανόν, δὲν πληροῖ τὰς ἀνάγκας τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἐμπορίου. Ἡ ἀρχὴ αὐτῶν συμβαίνει ἐν ὥρᾳ τοῦ ἔτους λίαν ἀκαταλλήλῳ, οἱ μῆνες φέρουσι ἀρχαῖα τῆς πολυθείας ὄνοματά ἢ δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν τάξιν τὴν ὁπερὶν κατέχουσιν ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ χρόνου· ὁ θος μῆν τοῦ ἐνιαυτοῦ φέρει τὸ τακτικὸν 7 καὶ λέγεται Σεπτέμβριος καὶ ἐξακολουθεῖ ἡ αὐτὴ ἀτάξια μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου. Ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα προστίθεται εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου, δευτέρου μηνὸς τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ παρεμβάλλεται μετὰ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἔτους, κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, ὡς να ἠθέλομεν νὰ ἀποκρύψωμεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦς Θεοῦς μήποτε ὄργιστοι ἐτιμωρήσωσι τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὁ μῆν Φεβρουάριος ἔχει ἀνισὸν ἀριθμὸν ἡμερῶν. Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους γίνεται ἐν ὥρᾳ ἀκαταλλήλῳ διὰ πάσας μὲν τὰς χώρας ἰδίᾳ δὲ διὰ τοῦς κατοίκους τῶν βορείων καὶ νοτίων μερῶν τῆς γῆς, διὰ τοῦτο λίαν ὀρθῶς καὶ φρονίμως οἱ μὲν ἀρχαῖοι λαοὶ ἔτασσον τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους εἴτε εἰς τὴν ἑαρινὴν εἴτε εἰς τὴν μετωπρινὴν ἰσημερίαν· ὁ δὲ χριστιανισμὸς εἴτε εἰς τὴν ἑσπέρην τοῦ Ἐθαγγελισμοῦ (ἀπὸ τῆς ἐνσαρκώσεως ab incarnatione) εἴτε εἰς τὴν πρώτην τοῦ Σεπτεμβρίου (ἀρχὴ ἐπινημέσεως indictionis). (1) Ὡς μόνον δὲ πλεονέκτημα τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου εἶναι εἴτε κατὰ τὴν παρούσαν ἐποχὴν ἢ ἀρχὴ αὐτοῦ, ἢ πρώτη τοῦ ἔτους συμβαίνει ὅταν ἡ Γῆ εὕρισκῃται εἰς τὸ προσήλιον, πλεονέκτημα ὅπερ θὰ ἐκλίπη μετὰ παρέλευσιν χρόνου.

Ἐνεκα τῶν ἐλλείψεων τούτων ἡ Ἀστρονομικὴ Ἑταιρεία τῆς Γαλλίας προεκήρυξε τῷ 1887 διαγωνισμὸν πρὸς καταστρωσιν ἡμερολογίου ἀπηλλαγμένου τῶν ἐλαττωμάτων τούτων καὶ ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐμπορίου ἰδίᾳ καὶ πρὸς τὰς τοῦ βίου ἡμῶν. Ἐκ τῶν ὑπεβληθεισῶν προτάσεων ἐνέκρινε τὸ ὑπὸ τοῦ κ. G. Armelin προταθὲν εἰς τὸ ὁποῖον ἀπένειμε καὶ γέρας ἐκ 1500 δρ. καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἔξης.

Τὸ ἔτος διαιρεῖται εἰς 52 ἐβδομάδας ἡτοι σύγκειται ἐκ 364 ἡμερῶν τῆς 365ης λαμβανούσης τὸ ὄνομα ἐγῆρας τοῦ ἔτους» καὶ φεροῦσης αὐξήσας ἀριθμὸν 0. Ὅταν τὸ ἔτος εἶναι ἐμβόλιμον τότε τὸ ἔτος ἔχει «δύο

(1) Τὴν δὲ ἐπινημέσων χρονολογίαν ἀκολουθοῦσιν εἰσὶ οἱ Πάπαι καὶ οἱ Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως. Αἱ δὲ ἐπινημέσεις ἀντιστοιχεῖται. Κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἔχομεν ἐπινημῆσιν 5.

ἡμέρας τοῦ ἔτους». Αἱ ἡμέραι τοῦ ἔτους δὲν ἔχουσιν ἔνομα ἐβδομάδος.

Οἱ δώδεκα μῆνες τοῦ ἔτους διαιροῦνται εἰς 4 τριμη- νίας. Οἱ δύο πρώτοι μῆνες ἐκάστης τριμηνιας ἔχουσιν ἀνά 30 ἡμέρας ἕκαστος, ὁ δὲ τρίτος 31 ἡμέρας.

Οἱ δώδεκα μῆνες φέρουσι τὰ τακτικά αὐτῶν ὀνόματα πρῶτος, δευτέρος κτλ. μὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Τὸ ἔτος ἀρχίζει πάντοτε Δευτέραν. Ἐπομένως ὁ πρῶτος μὴν ἐκάστης τριμηνιας ἀρχεται τὴν Δευτέραν, ὁ δευτέρος τὴν Τετάρτην καὶ ὁ τρίτος τὴν Παρα- σκευήν.

Ὡς ἀρχὴ τοῦ ἔτους λαμβάνεται ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο ἔχει τὰ ἐπόμενα πλεονεκτήματα.

Ἡ πρώτη ἡμέρα ἐκάστου μηνὸς καὶ ἐπομένως ἡ δε- κάτη πέμπτη δὲν πίπτουσιν ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ· οὕτω δὲ προκύπτει μεγάλη εὐκολία διὰ τὰς ἐμπορικὰς συναλ- λαγὰς καὶ τὴν λήξιν τῶν γραμματίων.

Αἱ μηνολογίαι θὰ συμβαίνωσι πάντοτε κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας ἐπομένως αἱ ἐπέτειοι τῶν γεγονότων θὰ ἔχωσι πρὸς τὴν μηνολογίαν καὶ τὸ αὐτὸ ἔνομα τῆς ἐβ- δομάδος, ὅπερ δὲν συμβαίνει διὰ τὰ ἐν χρήσει ἡμε- ρολόγια. Ἐάν λ. χ. γεγονός τι συνέβη τῇ 11ῃ Ἰανουα- ρίου 1907 καθ' ἡμέραν Πέμπτην, τὸ ἐπὶ τὸν ἔτος θὰ ἑορτασθῇ ἡ ἐπέτειος αὐτοῦ τῇ 11ῃ Ἰανουαρίου 1908 καὶ ἐν ἡμέρᾳ Πέμπτη. Καὶ γενικώτερον ἡ 1ῃ τοῦ πρῶτου μηνὸς ἐκάστης τριμηνιας θὰ συμβαίνῃ ἡμέρα Δευτέρᾳ ἢ τοῦ δευτέρου μηνὸς ἐκάστης τριμηνιας ἡ- μέρα Τετάρτη καὶ ἡ τοῦ τρίτου μηνὸς ἡμέρα Παρα- σκευῆ.

Οἱ συγκριτικοὶ πίνακες τῶν ἐισπράξεων καὶ ἐξόδων εἰς τὰς διαφόρους διοικήσεις, τοὺς σιδηροδρόμους, τὰ τελωνεῖα θὰ εἶναι ὀμαλώτεροι. Ὁ καθορισμὸς τῶν ἐμ- πορικῶν πανηγύρεων, τῶν ἑορτολογίων, εἰς τὰ διά- φορα ἐμπορικά καταστήματα θὰ εἶναι σταθερώτερος. Τὰ ἱστορικά γεγονότα θὰ ὀρίζονται ἀκριβέστερον. Τοιοῦτον εἶναι ἐν συντόμῳ τὸ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀ- στρονομικῆς Ἐταιρείας προταθὲν ἡμερολόγιον, ὅπερ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ Γρη- γοριανὸν ἡμερολόγιον (1) ἐπομένως ἀφοῦ ἡ ἀντικατάστασις αὐτοῦ ἐπίκειται, θὰ εἶναι ἀντικρὺς ἀφροσύνη μεταρ- ρυθμίζοντες νὰ δεχθῶμεν τὴν διόρ- θωσιν τοῦ Γρηγορίου.

III

Τὸ ἡμερολόγιον καὶ ὁ Ζ'. Ἀποστολικὸς κανὼν. Πρὸς καθορισμὸν τῆς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα οἱ πασχαλιολόγοι τηροῦσι καὶ τὸν Ζ'. Ἀποστολικὸν κανόνα ἔχοντα οὕτω:

«Εἰ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, τὴν «ἀγίαν τοῦ Πάσχα ἡμέραν πρὸ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας «μετὰ τῶν Ἰουδαίων ἐπιτελέσῃ καθαίρεισθω» ἢ τοῦ ἐπιβάλλεται καθαίρεισις εἰς πάντα ἐν γένει τοὺς ἐκ τοῦ κλήρου τοὺς ἑορτάζοντας τὴν ἀγίαν τοῦ Πάσχα

ἡμέραν πρὸ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας μετὰ τῶν Ἰουδαίων.

Ἐκ τοῦ κανόνος τούτου καταφαίνεται ὅτι οἱ Ἰου- δαῖοι ἐώρταζον τὸ Πάσχα αὐτῶν καὶ πρὸ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεμελιωτῆς τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας ἔπαθεν ἐν καιρῷ πανσελήνου καὶ μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν, ἐθέσπισαν οἱ αὐτόπται καὶ μάρτυ- ρες τοῦ Λόγου οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ νὰ μὴ ἑορτάζωσιν, ὡς οἱ Ἰουδαῖοι πρὸ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας ἀλλὰ μετ' αὐ- τὴν, οὔτε δὲ μετὰ τῶν Ἰουδαίων. Ὅντως ἀπὸ τῆς θε- μελιώσεως τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ὑπὸ τοῦ Μωυσέως μέχρι τῆς Ε'. μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, οἱ Ἰουδαῖοι ἀτά- κτως ἤγουν τὴν ἑορτὴν καὶ πρὸ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας καὶ μετ' αὐτήν. Τοῦτο μὲν διότι δὲν εἶχον ὄρθον ἡμερολό- γιον τοῦτο δὲ, εἴτε διότι ἐσπίνον τῶν ἐπιτηδείων, εἴτε διότι ἦσαν αἰχμάλωτοι καὶ δὲν ἐπετρέπετο εἰς αὐτοὺς εἰς ξένην γῆν, μακρὰν τῆς Ἱερουσαλήμ, νὰ ἑορτάζωσιν. Ὡς ἐκ τούτου ὁ ἱερὸς Κλήμης, πάππας Ρώμης, θέλων νὰ ἀποτρέψῃ τοὺς χριστιανοὺς τῆς συνηθείας ταύτης καὶ ἐπιθυμῶν ἡ ἑορτὴ νὰ ἑορτάζῃται μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν, νοθεύει αὐτοὺς λέγων: «Δεῖ οὖν ὑμᾶς ἀδελ- φοί, ... τὰς ἡμέρας τοῦ Πάσχα ἀκριβῶς ποιεῖσθαι μετὰ «...τροπὴν ἰσημερινήν... μηκέτι δὲ παρατηροῦμενα «μετὰ Ἰουδαίων ἑορτάζειν» οὐδεμία γὰρ κοινωνία ἡ- «μῶν νῦν πρὸς αὐτοὺς· πεπλάνηται γὰρ καὶ αὐτὴν τὴν «ψῆφον ἢ νομίζουσιν ἐπιτελεῖν» ὅπως πανταχόθεν ὄ- «σι πεπλανημένοι καὶ τῆς ἀληθείας ἀπεσχοιτισμένοι. «Ἔμεῖς δὲ φυλάσσομε τὴν ἰσημερίον τροπὴν τῆς ἑα- ρινῆς ὄρας» (1).

Ἀπὸ τῶν μέσων ὅμως τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος οἱ Ἰουδαῖοι ἀπέκτησαν ἡμερολόγιον διὰ Χιλὸν τοῦ Η', περιπλοκώτατον μὲν εὐφύεστατον ὅμως κατὰ τὴν γνώ- μην τοῦ Scaliger. Καὶ οὕτω ἀπὸ τῆς Ε'. ἑκατονταε- τηρίδος οἱ Ἰουδαῖοι ἑορτάζουσι τὸ Πάσχα αὐτῶν μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν, οὐδ' εἶναι φόβος μήπως ἑορτά- σωσιν αὐτὸ πρὸ αὐτῆς, διότι ὁ σεληνιακὸς κύκλος τοῦ ὁποίου ποιοῦνται χρῆσιν, ἔχει μῆκος 6939 ἡμ. 16 ὤ- ρων καὶ 43 λ. 3, 35λ. καὶ εἶναι μακρότερος μὲν τοῦ γρηγοριανοῦ κατὰ 1 ὥρ. 8λ. 15, 3 δλ. βραχύτερος δὲ τοῦ Ἰουλιανοῦ κατὰ 1 ὥρ. 26 λ. 56, 63λ. καὶ ἐπο- μένως ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πάσχα θὰ βρῖχῃ πρὸς τὸ θέρους ὅπως καὶ τὸ ἡμέτερον. Ἐορτάζουσι λοιπὸν καὶ οὗτοι τὴν ἑορτὴν αὐτῶν μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημε- ρίαν τὴν συμβαίνουσαν, ὡς εἶδομεν, μετὰ τὴν 19, 20, 21 Μαρτίου (ν. ἡ.) ἢ μετὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τὴν γινομένην μετὰ τὴν 21 Μαρτίου (ν. ἡ.) ὅπως ὄρισεν ἡ ἐν Νικαίᾳ Σύνοδος.

Ἐπειδὴ ὅμως καθ' ἕκαστον 8ον καὶ 19ον ἔτος τοῦ σεληνιακοῦ τῆς δεκαεταετηρίδος κύκλου οἱ Ἰουδαῖοι, ἔνεκα τοῦ ἐμβολίου μηνὸς Βεαδάρ, ἑορτάζουσι τὸ ὀψι- αίτατον αὐτῶν Πάσχα μετὰ τὴν 20ὴν Ἀπριλίου (ν. ἡ.) ὅπερ δὲν θὰ συνέβαινε, ἐάν μετὰ τὸν Ἀδάρ, δὲν παρε- νέβαλον τὸν ἐμβόλιμον μῆνα, ἀλλ' ἀμέσως μετ' αὐτὸν ἤρθιμον τὸν Νισάν, διὰ τοῦτο δις εἰς σειρὰν 19 ἔτων οἱ Λατῖνοι ἑορτάζουσι πρὸ τῶν Ἰου-

(1) Οἱ Ἰσπανοὶ ἔμποροι ἐξήγησαν ἀπὸ τοῦ 1902 νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγὰς τὸ νέον ἡμε- ρολόγιον (ἐπιθι Bulletin de la Societé Astronomique de France Mai 1902).

(1) Κλήμ. Ρώμης Πατρὸλ. Migne Tom. I σελ 888.

δαίον. Ἐνίστε δὲ καὶ κατὰ τὸ 11ον ἔτος τοῦ αὐτοῦ κύκλου ἐορτάζουσι πρὸ αὐτῶν, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ κατὰ τὸ βον ἔτος.

Ὅρισαντες τὴν ἡμέραν καὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πάσχα ἀπὸ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ἡμερολογίου μέχρι τοῦ 2000 καὶ συγκρίναντες τὴν ἑορτὴν ταύτην μετὰ τῆς τῶν Λατίνων εὑρομεν ὅτι:

Κατὰ τὸν αἰῶνα τῆς μεταρρυθμίσεως οἱ Λατίνοι ἐώρτασαν πρὸ τῶν Ἰουδαίων δις τῷ 1587 καὶ 1598.

Κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα δεκάκις πρὸ τῶν Ἰουδαίων καθ' ἕκαστον 8ον καὶ 19ον ἔτος τοῦ κύκλου τῆς δεκαετηρίδος, ἀπαξ δὲ μετ' αὐτῶν τὸ 1619.

Κατὰ τὸν 18ον ἐκκαίδεκάκις πρὸ αὐτῶν καθ' ἕκαστον 8ον 11ον καὶ 19ον ἔτος τοῦ κύκλου.

Κατὰ δὲ τὸν 19ον αἰῶνα πεντεκαίδεκάκις μὲν πρὸ αὐτῶν καθ' ἕκαστον 8ον, 11ον καὶ 19ον ἔτος δις δὲ μετ' αὐτῶν.

Κατὰ δὲ τὸν 20ὸν οἱ Λατίνοι θά ἑορτάζουσι πεντεκαίδεκάκις μὲν πρὸ αὐτῶν καθ' ἕκαστον 8ον 11 καὶ 19ον ἔτος πεντάκις δὲ μετ' αὐτῶν. Ἦτοι ἐν σειρᾷ 417 ἐτῶν οἱ Λατίνοι ἐώρτασαν 58 φορές πρὸ τῶν Ἰουδαίων 8 δὲ φορές μετὰ τῶν Ἰουδαίων.

Ἐάν λοιπὸν ἐπαναφέρωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν εἰς τὴν 21ην Μαρτίου, ὡς συνέβαινε καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, θά ἑορτάζωμεν τὸ Πάσχα πρὸ τῶν Ἰουδαίων ἢ καὶ μετ' αὐτῶν. Ἀλλὰ τοῦτο ἀπαγορεύει ἡμῖν ὁ Ζ'. Ἀποστολικὸς κανὼν.

Ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἐπιτηροῦσα μόνον τὴν ἰσημερίαν τροπῆν ὡς ἦτο καὶ ἡ γνώμη τοῦ Κλήμεντος Ῥώμης «ὡμεις δὲ φυλάσσεσθε ἀκριβῶς τὴν τροπὴν τῆς ἑαρινῆς ὥρας» ἐπέφερε τὴν γνωστὴν τροποποίησιν μὴ φυλάξασα τὸν ἕτερον ἔρον, τὸ ἑορτάζειν μετὰ τοῦ Ἰουδαίου, ὡς ἦτο τὸ ἔθος τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἄρά γε δύναμεθα καὶ ἡμεῖς σήμερον νὰ καινοτομήσωμεν ἑορτάζοντες πρὸ τῶν Ἰουδαίων παραβλέποντες τὸν Ζ'. Ἀποστολικὸν κανόνα; ἢ πρέπει νὰ τροποποιήσωμεν τὸν κανόνα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου καὶ νὰ ἑορτάζωμεν τὸ Πάσχα, χρείας τυχοῦσης, καὶ μετὰ μίαν πανσέληνον παρακολουθοῦντες τὸ Πάσχα κατ' οὐσίαν. Ἰουδαίων οὐχὶ κατὰ τύπον ἀλλὰ κατ' οὐσίαν. Εἰς ταῦτα δέον νὰ ἀπαντήσωσιν οἱ θεολόγοι.

Πρὸ πάσης μελετημένης μεταρρυθμίσεως οἱ θεολόγοι πρέπει νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ἐτυμολογίαν αὐτῶν διότι οὐδὲν δύναται νὰ γίνῃ ἂν μὴ ἐρμηνευθῇ ὁ Ζ'. Ἀποστολικὸς Κανὼν.

* *

Ἐξεθέσαμεν, ὅση ἡμῖν δύναμις, σαφῶς καὶ βραχέως: α) πῶς ὑπολογίζονται οἱ κύκλοι τῆς παρεμβολῆς τῶν ἐμβολίων ἡμερῶν. Ἐδειξάμεν δ' ὅτι ὁ κύκλος τοῦ Γρηγορίου κατὰ πολὺ μειονεκτεῖ ἄλλων ἀπλουστείων καὶ ἀκριβεστείων κύκλων καὶ ὅτι ὁ Γρηγόριος ἐσφάλῃ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς μετεμπτώσεως, δι' ὃ τὸ ἡμερολόγιον τούτου εἶναι πάντως ἀκατάλληλον, ἀνάγκης τυχοῦσης, νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον β) διὰ τίνος κύκλου δυνάμεθα νὰ περιορίσωμεν τὴν ἑα-

ρινὴν ἰσημερίαν ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστερον πρὸς τὴν 21 Μαρτίου, ἔπερ δὲν κατωρθώθη διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ Γρηγορίου, ποῖα ἐνέργεια γίνεται παρὰ τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς λαοῖς πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου διὰ τῆς ἐπιβολῆς τοῦ ἡμερολογίου τῆς Ἀστρονομικῆς Ἐταιρείας τῆς Γαλλίας ἢ ἄλλου παρεμφεροῦς ἔχοντος ἄλλοιαν διαίρεσιν καὶ διανομὴν τῶν ἡμερῶν ἢ τὸ ἐν ἰσχύϊ γρηγοριανὸν καὶ γ) Τι συμβήσεται ἐάν ἐπαναφέρωμεν τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν εἰς τὴν 21ην Μαρτίου καὶ πρὸς τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα.

Πεποίθαμεν ὅτι ἡ μεταρρυθμίσις τοῦ ἡμερολογίου δὲν δύναται νὰ γείνη ἄνευ τῆς κοινῆς συνεργασίας τῶν θεολόγων καὶ ἀστρονόμων τῶν μὲν πρώτων ἐρμηνευόντων τὸν Ζ'. Ἀποστολικὸν κανόνα ἢ τροποποιούντων τὸν κανόνα τῆς ἐν Νικαίᾳ, τῶν δὲ δευτέρων προσαγόντων πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ λογισμοῦ, ὅπως τὸ ἡμερολόγιον θεραπείῃ πάσας τὰς ἀνάγκας τῆς θρησκείας καὶ πολιτείας. Ὡς ἐκ τούτου ὑποβάλλομεν εἰς ἀμφοτέρας τὰς μερίδας, τὰς δυνάμενας νὰ ἀντιπροσωπεύσωσιν ἐν τῇ παρουσίᾳ περιστάσει τὴν γνώμην τῆς Μιᾶς Ἀγίας καὶ Καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τὰ ἐξαγόμενα τῆς μελέτης ἡμῶν προσκομίζοντες ἐλάχιστα, ἀνθ' ἑσῶν απαιτεῖ ἢ ἐπίλυσις τοῦ προσβλήματος τοῦ ἡμερολογίου.

Κ. Θ. ΠΑΓΩΝΗΣ

Δρ. Μ. Καθηγητῆς ἐν τῷ Ἀθερωφείῳ
Γυμνασίῳ

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΑ ΧΙΜΑΝΑΚΙΑ

ΤΕΛΟΣ, ἀφοῦ ἔφερε πολλές βόλτες, ἐντὸς τῆς παρθαλασσίας ἀγορᾶς τοῦ Βώλου, ὁ καπετὰν Ἠλίας τῆς Μπαμπλέως—καὶ ποῦ νὰ θυμηθῇ ὅλας τὰς παραγγελίας ὅσας τοῦ εἶχει φορτώσει ἀπὸ τὸ νησι οἱ καλοὶ πατριῶταί του! Ἐπρεπε νὰ ἦτον ὁ νοῦς του κατὰ τὸν τοῦ Δελχαρόγιανου τοῦ Χασάπη, ἢ ἔπρεπε νὰ ἦτον ἀποθήκη παλαιῶν πραγμάτων τοῦ γέρο-Παναᾶ, διὰ νὰ τα ἐνδυμῆται ὅλα, μὲ αὐξοῦντα ἀριθμὸν, μὲ εἶδος καὶ ποσόν, καὶ μὲ ὄνομα. Ἄλλος τοῦ εἶχε ὄψει προκαταβολὴν πενήντα λεπτά διὰ νὰ τοῦ ἀγοράσῃ ἕνα τρυγολόγον ἢ ἕνα κυρτὸν σουγιάν, «γκέκαν» καλούμενον, καὶ ἄλλος τοῦ εἶχε ὄψει δύο δραχμάς διὰ νὰ τοῦ φέρῃ μισὴ δουζιναν πιᾶτα. Ἄλλος τοῦ εἶχε παραγγεῖλῃ λαίμοδετην, ἄλλος καπέλλον, καὶ ἄλλος ἕνα κεφαλοτύρι. Ὁ Γιάννης ὁ Ἀντινάρος τοῦ εἶχε παραγγεῖλῃ μίαν σβάρναν διὰ τὸ ἰσοπεδῶμα τῶν βώλων τοῦ χώματος μετὰ τὸ ὕρνωμα, καὶ ἡ Μαργαρώ τῆς Πασσίνας τοῦ εἶχε ὄψει λεπτά διὰ νὰ τῆς φωνίσῃ κουντούρες κόκκινες ἢ παντόφλες μυτερές.